

Dagboek van een dominee in Jorwert
(Hinne Wagenaar, 12-18 april 2020)

In tijden van Corona

Pasen, 12 april 2020

Meditatie voor Paaszondag 2020

‘Houd mij niet vast’

Wanneer Maria van Magdala op de derde dag in de graftuin zoekt om het lichaam van Jezus, ontmoet zij de opgestane Heer. En de eerste woorden die Jezus dan spreekt zijn: ‘Houd mij niet vast’. Die woorden moeten Maria verbijsterd hebben. Wat had ze immers anders gewild dan hem om de hals te vliegen, te omarmen en te vragen: ‘Ben jij het echt? Is opstanding werkelijk mogelijk?’ Jezus’ woorden ‘Houd mij niet vast’, klinken koud en afstandelijk.

Ik kan die woorden op dit moment, in deze tijd van corona-afstand-houden, eigenlijk niet goed verdragen. Ik wil niet anders dan Pasen vieren, mijn ziel schreeuwt om ‘mienskip’, gemeenschap. Ik wil de mensen om de hals vliegen, omarmen en vragen: ‘Is het waar, is opstanding echt mogelijk?’ Ik heb nu geen behoefte aan woorden als ‘Houd mij niet vast’.

Gewoonlijk komen wij op Paaszondagmorgen om 06.00 uur bij elkaar op het kerkhof, de graftuin van de Jorwerter kerk. Het is nog donker, een houtvuur brandt. De mensen verzamelen rondom het vuur. Het is stil, wij luisteren naar de lofzang van de vogels bij het ochtendgloren. Klokslag 6 uur zingen wij 'Meitsje in fjoer yn 'e tsjustere nacht, en nim alle bangens wei.' (Zuiver vlam, verdrijf met je licht de angsten van ons hart). De nieuwe Paaskaars wordt ontstoken aan het vuur en wij gaan de nog donkere kerk in. Dan wordt het licht gedeeld en licht de kerk op. Er klinken liederen en lezingen. Wij maken een kring rondom het doopvont en worden genodigd om onze doop of ons leven te vernieuwen door de hand door het water te halen. Aan het slot van deze eerste, vroege, dienst vieren wij Pasen door het nog kale kruis mooi te maken met bloemen. Het versierde kruis symboliseert de omkeer van tranen naar troost, van verdriet naar lachen. En dan is er eten: eieren en paasbrood. Voorafgaand aan de tweede dienst is er een paaskuier. De deelnemers komen opgetogen terug uit de weilanden. We zijn blij, omarmen elkaar en vieren het feest van de opstanding. De Heer is waarlijk opgestaan. Wij houden elkaar vast en laten niet los!

Maar wat moeten wij dan met die woorden: 'Houd mij niet vast'. Waarom zegt Jezus dit tegen Maria van Magdala? Wat is de verborgen wijsheid?

In het Johannes-evangelie (hoofdstuk 20) wordt beschreven hoe Maria naar de graftuin toegaat en ziet dat de steen voor het graf is weggehaald. Ze is er kapot van en huilt. En tegen een ieder die het maar horen wil zegt ze: 'Ze hebben de Heer uit het graf weggehaald en wij weten niet waar ze hem nu hebben neergelegd'. Dat zegt ze tegen de andere leerlingen. Dat zegt ze tegen de twee engelen in het graf. Dat zegt ze tegen de tuinman die haar vraagt 'Waarom huil je?' Maria denkt dat het graf leeggeroofd is. Door haar verdriet kan ze niet zien dat er engelen zijn om haar te helpen of dat de tuinman Jezus zelf is. Ze is gefixeerd op het dode lichaam van Jezus. Vanwege haar tranen kan ze niet helder kijken, is haar blik vertroebeld. Dat is overigens volslagen logisch, zij is zó verslagen door de moord op Jezus, door de hardheid van het leven. Jezus moet haar wakker schudden en noemt haar dan bij de naam: 'Maria'. Ik stel mij voor dat Jezus het bijna uitschreeuwt: 'Maria, kom uit je verdriet vandaan, kijk met nieuwe ogen. Ik ben opgestaan en leef. Het kwaad heeft het niet voor het zeggen, de dood heeft niet het laatste woord!' En dan staat er letterlijk in de tekst van het evangelie: 'Maria draaide zich om.' Dit is de omkeer, dit wijst op de bekering van Maria.

Maar tegelijk, het is bijna onmenselijk, mag Maria Jezus niet vasthouden. Ze mag zich niet vastklampen aan Jezus. Want het gaat niet om Jezus, hoe vreemd dat misschien ook klinkt. Het gaat niet om Jezus, maar om de boodschap voor de wereld. Jezus moet niet vastgehouden worden, niet opgesloten worden in kerken, niet ingekapseld worden in dogma's. Zijn bevrijdende verhaal moet geleefd worden, moet verkondigd worden: het goede sterker dan het kwaad, liefde sterker dan haat, licht sterker dan donker, leven sterker dan dood. Daarom stuurt Jezus Maria naar haar vrienden toe om deze blijde boodschap te delen. Zij is de eerste apostel!

Misschien is dat de betekenis van 'Houd mij niet vast'? Maria hoeft nu niet meer te zoeken naar het lichaam van Jezus. Zij hoeft ook niet meer voor Jezus te zorgen. Zij mag nu zelf opstaan. Haar huilen mag tot lachen

veranderen. Soms is dit proces van verandering een eenzaam proces. Maria mag Jezus loslaten en (be)keert zich naar de wereld toe om het verhaal van Jezus nu zelf te leven en aan anderen te verkondigen. En wij mogen dat met haar mee doen. Wij omarmen het goede en de liefde. Houden vast en laten niet los! Wij vliegen het licht en het leven om de hals. Houden vast en laten niet los!

Wanneer wij met Pasen het kruis versieren als symbool van het feest van de opstanding dan zingen wij daarbij steevast het lied dat geschreven is door bisschop Tutu. Het lied gaat over de kern van ons geloof: 'Victory is ours, victory is ours through him who loved us.' In het Fries vertaald als: 'Hy hat oerwûn. Hy hat oerwûn. Syn leafde draacht ús.' Wy hoeven Jezus niet vast te houden, maar mogen ons laten dragen door zijn liefde: 'Syn leafde draacht ús'.

't Goe - de is ster - ker as 't kwea - de,
leaf - de ster - ker as haat.____
Ljocht is ster - ker as tsjus - ter,
lib - ben ster - ker as dea.
Hy hat oer - wûn, Hy hat oer - wûn.
Syn leaf - de draacht____ ús.

Goodness is stronger than evil;
love is stronger than hate;
light is stronger than darkness;
life is stronger than death.
Victory is ours, victory is ours
through him who loved us.

(Tekst: Desmond Tutu; muzyk © 1997 WGRG,
Iona Community, Glasgow G2 3DH, Scotland)

Paasmaandag, 13 april 2020

Paasmorgen. Wanneer we redelijk vroeg uit bed komen, vinden we een kartonnen kruis op ons keukenraam geplakt met de tekst: 'Graag hadden we met jullie het kruis versierd met tulpen ten teken van het nieuwe leven. We wensen jullie, ook met Pasen, het goede toe (Martin en Karin)'. Wat een prachtig gebaar!

Sietske en ik maken vervolgens eerst een paaskuier van een paar uur. In de Leonserpolder zien en horen we een aantal ljurken (veldleeuwerikken) die vrolijk in de lucht hangen. We ruimen ook veel landbouwplastic en zwerfafval op. Het is een koude maar prachtige ochtend. De rest van de dag is het een stralende Paaszondag met bijna zomerse temperaturen. We kijken en luisteren naar de Paasdienst op Omrop Fryslân. Wederom uit Frjentsjer, dat is nu al een traditie aan het worden. Vriend en collega Sytze Ypma gaat voor. Het binnenbrengen van de Paaskaars door Amir is prachtig. Amir is een vluchteling uit Iran die lang bij Sytze en Anneke in huis is opgevangen. Het kyriegebed is mooi in vorm, inhoud en eenvoud. Bij elk van de zeven korte gebeden steekt Amir een kaars aan. Sietske en ik schieten beide vol. Sytze's preek is rijk gevuld. De gedeelten die me het meest bijblijven zijn de woorden over Maria: 'dan moet ook zij zich aan de anderhalve-meter-regel houden'. En: 'Maria moet zich niet aan Jezus vastklampen maar nu zelf opstaan.' Tijdens de dienst op TV krijg ik een appje van Jeltje Koopman, scriba van onze gemeente: 'Ik zit naar omrop Fryslân te kijken. Mooi, maar mijn gedachten zijn bij onze diensten op deze Paasmorgen. Ik mis het. De vroege dienst om 06.00 uur met name. Wat een mooie ochtend zou het geweest zijn.' Het doet niets af aan de dienst in Frjentsjer, maar we missen onze eigen mienskip.

We beleven een heerlijke middag in onze tuin. Een van onze kinderen, Leon, logeert dit weekend in Jorwert. We praten veel met elkaar, we tuinieren en lezen. Wat een genot en ontspanning. Tijdens een rustig moment bedenk ik me dat ik sinds mijn bevestiging tot predikant (in 1990) altijd actief ben geweest met Pasen. We denken ook aan onze Paasfeesten in het verleden. Zolang ik me kan herinneren ben ik nog nooit niet naar de kerk geweest. Ik loop er in gedachten bijlangs. Thuis de Paasdiensten in onze dorpskerk in Nijemardum. Daarna de vieringen in de studentengemeente in de Martinikerk

van Groningen. Pasen in de Riversidechurch in New York. Sietske vierde toen Pasen in Holden Village, een Iona-achtige community in Washington State. We vierden Pasen in Wageningen en Arnhem. En ik met mijn buitenlandse studenten in Enschede en Wageningen. Pasen met onze studenten in Kumba, Kameroen. Terug in Fryslân woonden we lang in Wirdum, waar we begonnen met de Paasviering in de vroege morgen (onder het motto: 'Kerst vier je in de nacht, Pasen in de vroege ochtend'). En tenslotte alweer jaren als pioniers in Jorwert. En dit jaar voor het eerst een Paasfeest in quarantaine. Natuurlijk vieren we Pasen, maar bedenken ons ook dat de gemeenschap onze beleving voor een belangrijk deel kleur en fleur geeft.

We hebben tijdens de 40-dagentijd bijna geen alcohol gedronken. Maar op Paaszondag krijgen we een paar cocktails van onze Leon. Hij heeft zijn 'cocktail-materialen' meegenomen inclusief de nodige ingrediënten. Ik weet nauwelijks wat we drinken, maar het is verukkelijk. Nog nooit gin, sinaasappellikeur, suikerwater en limoen (en wat zat er al niet meer doorheen?) gedronken met een takje tijm in mijn gezicht prikkend. Heel bijzonder. We eten rollade van Wouter en Aeltsje de Boer-Hylkema van Fûns. Ook voortreffelijk!

Paasmaandag is (nog) rustiger. Om kwart over acht is de herhaling van de Nijkleaster Paasviering van 2018 op NPO 2. Ik kijk de eerste paar minuten maar doe de TV uit. Sietske is blijven liggen. Aan onze buurvrouw die een heel aardig appje stuurt, schrijf ik terug: 'Dank voor je bericht. Ik heb het begin gezien maar ben gestopt. Het is zo-ie-zo lastig om naar jezelf te kijken. Maar het gevoel van gemis is nu te groot'. Met Leon breng ik kadootjes bij de (groot)ouders. Die zijn blij om hem op gepaste afstand te zien. In de auto kunnen we samen goed praten. Over ons leven en werk, relaties en liefde.

De temperatuur is vandaag met wel 15 graden gedaald. Het voelt met minder dan 10 graden nu 'ijzig koud' aan. Past wel bij mijn stemming. Hoe goed we het ook hebben en hoe dankbaar ik ook ben voor alle voorrechten, de temperatuur van social-distancing voelt ijzig aan.

Dinsdag, 14 april 2020

Ik heb moeite om het gewone leven weer wat op te pakken. Wat is gewoon vandaag de dag? Ik beantwoord de vriendelijk berichten van de laatste dagen. Maar er zitten ook twee berichten bij van voormalige studenten uit Kameroen. Hebben ze me weten te vinden tijdens een rustige Paasmaandag? Een van de twee, Ndike Wesley Agbor, liep in 2000 als theologiestudent stage in het ziekenhuis van Manyemen (West-Kameroen). Na de zomer kwam hij terug met het verhaal dat hij een jonge moeder had moeten begraven en dat haar pas geboren baby nog op de kraamafdeling van het ziekenhuis lag. Geen idee wie en waar de familie zou zijn. Hij stelde voor om tijdens de plechtige openingsdienst van het academische jaar aan ons Presbyterian Theological Seminary de collecte te bestemmen voor de 'unknown baby of Manyemen'. Er werd voor Kameroense begrippen een groot bedrag opgehaald. Sietske en ik boden aan om zo snel mogelijk naar Manyemen te reizen om het geld daar te brengen zodat de baby in ieder geval een tijdje gevoed zou kunnen worden. De baby kreeg wekenlang voeding en zorg in ziekenhuis. Wij betaalden iemand die bekend was in de oerwouden in de omgeving van Manyemen om eventuele

familie te zoeken. Weken later kregen we bericht dat een oom van de overleden moeder namens de familie afstand had gedaan van de baby. Via radiocontact werden wij opgeroepen om naar Manyemen te komen om voor de baby te zorgen. De volgende dag zijn we met z'n vieren naar Manyemen gegaan en kwamen we met zijn vijven terug. Jonas werd vernoemd naar de Dean van het seminarium, Jonas Dah, onze vriend en collega. Later werd hij geadopteerd volgens Kameroens recht. Hij is nu 20 jaar. Een Kameroens-Fries-Nederlandse jongeman.

Vervolgens raak ik verstrikt in deze dag. Ik zoek in de oude papieren naar deze studenten. En ik zoek naar hen op internet. Alles komt weer boven. Ik klik van pagina naar pagina en van student naar student. In welk stadium is de burgeroorlog in West-Kameroen? Hoe gaat het met de corona maatregelen. We hoorden van Jonas en Imay Dah, waar we regelmatig contact mee hebben, dat het nog niet zo erg is maar dat zij zelf heel voorzichtig zijn. Mijn emoties zijn verward: heimwee, schuldgevoel, dankbaarheid, onrust. Voor ik het weet komt Sietske bij me om te vragen of we zullen gaan koken. Nu al? Geen idee waar de tijd is gebleven. Nu ik dit dagboek in de avond schrijf, krijg ik een reactie van Wesley Ndike op mijn bericht van vanmiddag. Een paar woorden uit de mail:

'It has been with great excitement that Judith and I received your mail. We are so much attached to your family for Jonas and tomorrow we celebrate our wedding anniversary with our two children Annabel, a journalist, and Uwe who is finalising studies for his masters degree in Educational management from the university of Buea. The twin crisis (the rebellion and the corona-crisis) in Anglophone Cameroon has greatly affected our work en lives, especially in Kumba where we still live. We miss you but tomorrow we mention you in our prayers as we celebrate our wedding anniversary. Wesley and Judith Ndike.'

Tsjonge, daar ben ik wel even stil van. Zo wordt het een mooie 'verstrikte' dag!

Woensdag 15 april 2020

Vroeg op en voortvarend een nieuwe dag tegemoet met geestelijke en lichamelijke oefeningen. Het is wederom koud en helder weer. En weer geen regen voor boer en (weide)vogel! Dit begint serieus te worden. April is de 'gersmoanne', maar het gras is de eerste helft van de maand niet veel gegroeid. Vandaag herschrijf ik enkele stukken met die te maken hebben met de toekomst van Nijkleaster en Westerwert. Het is de bedoeling dat we meer en meer één worden, maar hoe gaat dat eruit zien? Jammer dat we niet meer kunnen vergaderen: geen kerkenraad, geen bestuur, geen gemeenteavond. En toch moeten we verder. Ik schrijf een voorstel om toch verder te gaan door slechts één principiële vraag te stellen: blijven we twee entiteiten of worden we één kerkplek? Ben benieuwd wat de anderen daarvan vinden.

We kunnen praktisch op dit moment niet zoveel doen, behalve bellen, mailen en 'bezoeken' op afstand. Maar we kunnen wel nadenken over de toekomst. Dat is vandaag dan ook aan de orde: jaarprogramma voor volgend jaar, toekomst Nijkleaster en Westerwert, nieuwe structuren van administratie en boekhouding, herziening van de website, preekrooster 2021. Er is genoeg te denken en te doen.

Maar ik merk ook dat mensen het ingewikkeld beginnen te vinden. Veel aspecten die het leven mooi maken zijn weggevallen: vrienden en familie ontmoeten, kunst en kerk, een uitje richting natuur of stad. Onze 'uitvluchten', 'Ausflug' zoals ze letterlijk in het Duits zeggen, kunnen niet meer. Vluchten kan niet meer. We worden teruggeworpen op de basics van ons bestaan. En dat ziet er niet altijd rooskleurig uit: gevoelens van zinloosheid, eenzaamheid en verdriet komen bovendrijven. Natuurlijk, er is een andere kant, we kunnen nu ontdekken wat er echt toe doet. Wat ons een fundament in het leven geeft. Wat is buitenkant en wat is 'echt'? Welk fundament is van zand en welke biedt rots als grondslag? Ik merk dat veel mensen de situatie geestelijk zwaar beginnen te vinden.

Vanavond belde NK-voorzitter Alex en vroeg of ik het nog uithoud. Ik kon eerlijk vertellen dat ik nog genoeg werk heb liggen. Vandaag kreeg ik de eerste vier in het Engels vertaalde hoofdstukken binnen van Tori Kelly van mijn Friese boek *Op ús eigen wize* (bluebellcommunications.com). De titel in het Engels gaat worden: 'Stop harassing the gentiles'. Ik moet er nog een keer helemaal doorheen met het oog op een Engelstalige markt. En wat betreft mijn Willibrord artikel: er is nog veel leeswerk te doen voordat ik aan het schrijven kan beginnen.

Sietske is vandaag weer naar de boer geweest, heeft vanmiddag in de tuin gewerkt en vanavond een digitale vergadering gehad voor het jaarprogramma van volgend jaar. Daarna hebben we een aflevering teruggekeken van Jeroen Krabbé over Marc Chagall. Wat een boeiend en schrijnend leven heeft Chagall gehad. We krijgen ook de revolutionaire kant van Chagall te zien, vlak na 1918: Voorwaarts!

Sietske is al naar bed gegaan en ik rond de dag af met het schrijven van dit dagboek en het luisteren van de Johannes-Passion. Ja, het is Pasen geworden maar ik kan nog geen afscheid nemen van de passie-muziek.

Donderdag 16 april 2020

De dagen beginnen op elkaar te lijken. Sietske gaat in de ochtend naar de boer, ik doe mijn werk zo goed en zo kwaad als het gaat. Vandaag kan ik ook een paar artikelen lezen voor mijn Willibrord project. Prachtige artikelen over een eeuwenhoud thema. Heerlijk. Ik benoem nog een paar hoogtepunten van deze dag:

Sietske komt opgetogen thuis met de mededeling dat ze een schaap van Germ de Boer heeft gekregen. Het schaap, tussen de anderen te herkennen aan een zwarte vlek op de kop, is vanmorgen bevallen van twee lammeren. Sietske heeft de bevalling zelf begeleid. Deze drie schapen: het begin van de kudde die uiteindelijk op Westerhûs zal grazen!

Met Sytze ben ik vanmiddag het land in geweest. Voor Sytze was het de eerste keer dit jaar. Hij is helemaal opgetogen. Er zijn dit jaar weinig kieviten, maar voldoende grutto's en tureluurs. We liggen op de polderdijk in de zon en luisteren verrukt naar de vogelgeluiden. Boven ons cirkelen de vogels: ljip, skries, tsjirk, strânljip, roek, hoarnskrobber, mûzebiter, wylde ein, goes en snip.

Ik krijg vandaag een brief van zeepfabriek Suver, wat leuk! Sinds een aantal maanden gebruik ik geen vloeibare lichaamszeep meer. Ik was mijn haar nu met een stukje zeep. Via de krant ontdekte ik de zeepfabriek. Een paar weken geleden had ik hen een brief geschreven om hen te bedanken voor hun initiatief. Want ik vind zoiets geweldig, zeker wanneer ze het adagium gebruiken: 'Waar je talenten en de behoeften van de wereld elkaar kruisen, daar ligt je roeping.'

De fabriek is een initiatief van Sita en Johanna Veenstra, twee zussen uit Fryslân. Op hun website (www.zeepfabrieksuver.nl) schrijven ze dat ze al sinds lange tijd geïnteresseerd zijn in het verantwoord omgaan met de aarde en alles wat daarop leeft en groeit. Via een lange weg kwamen de passie voor duurzaamheid en natuurlijke verzorgingsproducten en het van betekenis willen zijn voor de wereld en alles wat daarop leeft, bij elkaar. Zo ontstond de zeepfabriek.

Ze schrijven vandaag keurig een friestalige brief terug met uitleg op mijn vragen. Ik had hen namelijk gevraagd of de tropische producten die ze gebruiken in de zeep behalve biologisch ook fairtrade zijn. Een aantal producten komen onvermijdelijk uit de tropen: bv. kokosolie, cacaoboter en

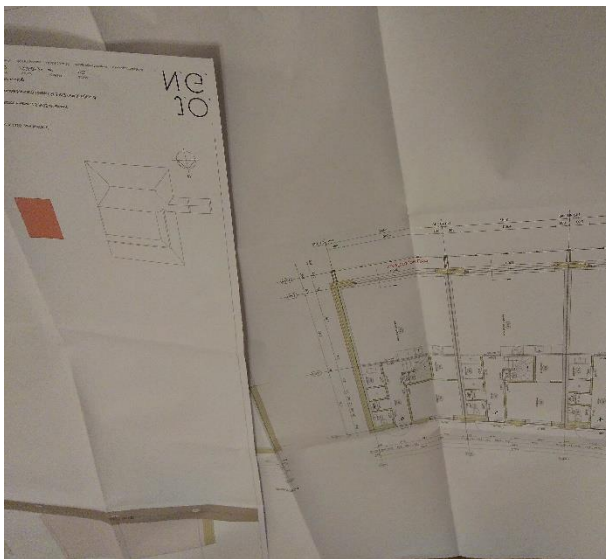

shea butter. Wij weten hoe de plantages in Kameroen eruit zien en onder welke omstandigheden de mensen gedwongen zijn hun arbeid te verkopen. Producten die van dergelijke plantages komen, gebruiken we zo min mogelijk. Fairtrade vind ik misschien nog wel belangrijker dan biologisch. Maar dat zou geen tegenstelling moeten zijn. De vrouwen van Suver schrijven: 'Wy fine it fan grut belang dat de yngrediïnten dy't wy brûke, safolle as mooglik fan biologyske ôfkomst binne. Mar dat it Fairtrade wêze soe, soe al hielendal prachtich wêze! Spitigernôch binne wy by ús syktocht dêrnei oant foar koart eins noch gjin leveranciers tsjinkaam dy't ús sawol biologyske as Fairtrade produkten leverje kinne. Mar wy sykje fierder!'

Ik bin wol grutsk op sokke froulju. Hier geniet ik van!

Vrijdag 17 april 2020

Het was vandaag een ouderwets drukke werkdag. Met collega Saskia en voorzitter Alex (bestuur Nijkleaster) overleg gehad over inhoudelijke en bestuurstaken. Met scriba Jeltje en voorzitter Harry (gemeente Westerwert) overlegd over de komende weken. Diverse stukken na herschrijving verstuurd en mailbeantwoord. Ook een aantal mensen thuis bezocht. Dat kan wel weer, op gepaste afstand. Fijn om weer bij mensen thuis of buiten op het erf te praten.

Vanmorgen hadden we een overleg met Wytze Bouma van J.O.N.G. architecten uit Lemmer. Zij zijn het architecten-buro voor het nieuwe klooster op Westerhûs. De tekeningen zijn voor een groot deel al klaar. We hadden eerder al afgesproken om over een paar onderdelen van de eerste fase nog eens door te praten. We zitten rond een grote tafel met één persoon aan elke kant van de tafel. De tafelgrote bouwtekeningen vullen het tafelblad. Dat is elke keer weer spannend.

De grote lijnen zijn al langer geleden besproken. Er komt een eerste en een tweede fase. In de eerste fase wordt de boerderij gerestaureerd en een aantal noodzakelijke functies aangebracht (bv. keuken, eetzaal, kantoren, huiskamer). De eerste 6 gastenkamers komen aan de noordzijde en de eerste 3 wooneenheden aan de westzijde. In het midden komt een kleastergang met binnentuin. Rondom komen boomgaard, kruidentuin en moestuin. Er komt een parkeerterrein. En enkele stukjes weiland voor de dieren. Vandaag hebben we het vooral over de wooneenheden van de vaste bewoners. Het worden kleine woningen aan de westzijde van het erf met een woonkamer, een slaapkamer en een werkkamer. Aan de westzijde komt een grote schuifpui met een flonderterras voor de deur. Wij zijn blij met Wytze z'n uitleg over de lichtinval, de ventilatie, de indeling van het huis, de zonnepanelen op het dak. We zijn blij met het duurzame concept.

We hopen dat de procedures nu zullen opschieten. We verlangen naar het begin van de restauratie en van de nieuwbouw. We verlangen naar het wonen en werken op Nijkleaster-Westerhûs. Aan architect J.O.N.G. zal het niet liggen.

Zaterdag 18 april 2020

Weer een stralende dag met een koude wind uit het noord-oosten. De tuin is droog en het watertekort begint een serieus probleem te worden. Ook voor de oogst van de eerste grassnede voor de veeboeren. Ik meen een zwaluw gehoord te hebben maar zag 'm nog niet.

De dag begon na de gewone dagritulen met het doen van boodschappen en een bezoek aan iemand die terug kwam uit het ziekenhuis. Net als gisteren, overigens. De ziekenhuizen pakken de draad weer op. In de middag hebben we in de tuin zitten lezen. Ik kreeg een paar stukken doorgestuurd van Henk Kroes, onze 'bouw-pastor', over een van de laatste onderzoeken voor Westerhûs. Hoeveel onderzoeken zijn er in de laatste jaren al niet gedaan? Ecologische onderzoeken, bodemonderzoek, grondwateronderzoek, archeologische onderzoeken, monumentenonderzoek, verkeersonderzoek etc. Het huidige onderzoek, dat vorige zomer is gestart, gaat over vleermuizen. Na een quick scan volgde in de herfst een nader onderzoek. Er zijn drie soorten vleermuizen geconstateerd rond de locatie. Nu komt het laatste deel van het onderzoek binnen: 'Activiteitenplan vleermuizen'. Tot onze vreugde is de conclusie positief: 'De verbouw van Westerhûs zal geen grote impact hebben op de populatiesamenstelling. Door bij de nieuwbouw verblijfplaatsen aan te bieden kunnen er in de toekomst zelfs meer verblijfplaatsen zijn dan op dit moment.'

De post kwam twee Willibrord-boeken brengen. Daar ben ik vandaag mee begonnen te lezen. Een boek uit 1953 van de vermaarde Willibrord kenner Camille Wampach. Het andere is een bundel lezingen van een congres uit 1989 (het 1250ste sterfjaar van Willibrord) met een schat aan informatie!

In de namiddag zijn we op bezoek geweest bij onze vrienden Jannie en Loïse in Wytgaard. Het is als vanouds: wijn, kaas, kampvuur en veel verhalen.

(Willibrord, op het Janskerkhof te Utrecht)